

ชุดการสอน เรื่องพุทธประวัติ และชาดก

ศูนย์การเรียนรู้ 2 เรื่องการตรัสรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

นางกฤษณาวรรณ กวีวุฒิพันธ์
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านไร่วิทยา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บัตรคำสั่ง ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง การตรัสรู้

สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. อ่านคำแนะนำในการทำบทเรียนให้เข้าใจดีก่อน
2. อ่านบัตรสรุปศูนย์การเรียนรู้ที่ 1
3. ทำแบบทดสอบศูนย์การเรียนรู้ที่ 2
4. ศึกษาบทเรียนเรื่อง “การตรัสรู้”
5. ตอบคำถามบทเรียนในกระดาษคำตอบ
6. เมื่อจบบทเรียนแล้ว ตอบคำถามแบบฝึกหัด
7. ตรวจคำตอบ

ผมจะตั้งใจ
ทำนะครับ

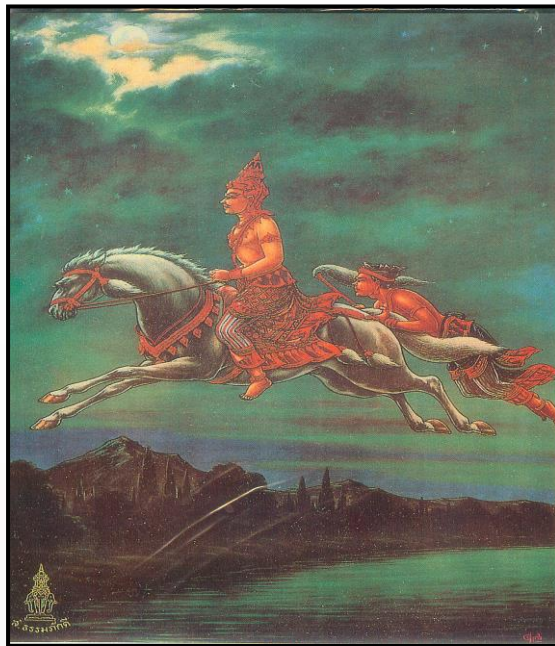
คำแนะนำในการทำบทเรียน

1. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบ จำนวน 5 ข้อ เพื่อประเมินความรู้ก่อน
2. ให้นักเรียน**อ่านและสังเกต**คำถามที่ละข้อตามลำดับอย่างถี่ถ้วน แล้วตอบคำถามของแต่ละข้อลงในกระดาษคำตอบ **อย่าทำข้ามข้อ**
3. นักเรียนจะทราบได้ทันทีว่าคำตอบถูกหรือผิด โดยมีคำตอบไว้หน้าต่อไป
4. การทำบทเรียน นักเรียน อ่านหน่วยที่ 1 แล้วตอบคำถามหน่วยที่ 1 จากนั้นตรวจคำตอบหน่วยที่ 1 และอ่านหน่วยที่ 2 แล้วตอบคำถามหน่วยที่ 2 จากนั้นตรวจคำตอบหน่วยที่ 2 ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ไปทีละหน่วยจนจบ
5. นักเรียนไม่ควรเปิดดูคำตอบก่อน เพราะจะทำให้นักเรียนไม่ได้ความรู้ความเข้าใจ ถ้านักเรียนตอบถูกให้เรียนบทเรียนข้อต่อไปได้ แต่ถ้าตอบผิด ให้นักเรียนพยายามทำความเข้าใจในบทเรียนข้อนั้นใหม่ เมื่อเข้าใจดีแล้วจึงเริ่มเรียนข้อต่อไปได้
6. การที่นักเรียนตอบข้อใดผิดมิได้แสดงว่านักเรียนไม่เก่ง แต่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนในตอนนั้น จึงต้องย้อนกลับไปทำความเข้าใจใหม่
7. โปรดอย่าผ่านข้อใดข้อหนึ่งไปโดยที่ยังไม่เข้าใจ หรือหาคำตอบไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้นักเรียนไม่เข้าใจและทำข้อต่อไปไม่ได้

บัตรสรุป ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1

ราชวงศ์ของเจ้าชายสิทธัตถะ คือ ศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ เพราะพระราชบิดาเป็นกษัตริย์แห่งศากยวงศ์ ส่วนพระราชมารดาเป็นพระราชธิดาแห่งโกลิยวงศ์ พระองค์อยู่ในครรภ์ของพระราชมารดาเป็นเวลา 10 เดือน จึงประสูติ เมื่อประสูติเป็นเวลา 5 วัน ได้มีการถวายพระนามและทำนายพระลักษณะจากนั้นอีก 2 วันพระราชมารดาสิ้นพระชนม์ อายุ 7 พรรษาได้ศึกษาเล่าเรียน อายุ 16 พรรษา ได้อภิเษกสมรสกับพระนางยโสธรา (พิมพา) อายุ 29 พรรษา ได้เสด็จประพาสอุทยานและได้ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้งสี่ เมื่อกลับพระราชวังจึงเสด็จไปเยี่ยมพระนางยโสธรา (พิมพา) ซึ่งพระนางเพิ่งประสูติพระโอรส ชื่อ “ราहुล” แล้วพระองค์ก็เสด็จออกผนวช

ทรงม้ากัณฐกะ มีนายฉันทะเป็นพระสหายตามเสด็จ
ที่มาของภาพ : จากสำนักงาน ลูก ส.ธรรมภักดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจสาเหตุที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะออกผนวช
2. นักเรียนสามารถรู้และเข้าใจขั้นตอนในการตรัสรู้ของเจ้าชายสิทธัตถะ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายลักษณะของขั้นตอนในการตรัสรู้ของเจ้าชายสิทธัตถะ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการบำเพ็ญทุกขกิริยากับการบำเพ็ญเพียรทางจิตได้

แบบทดสอบประจำศูนย์

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การตรัสรู้

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องอักษร 1,2,3 หรือ 4 ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ในแบบฝึกปฏิบัติ

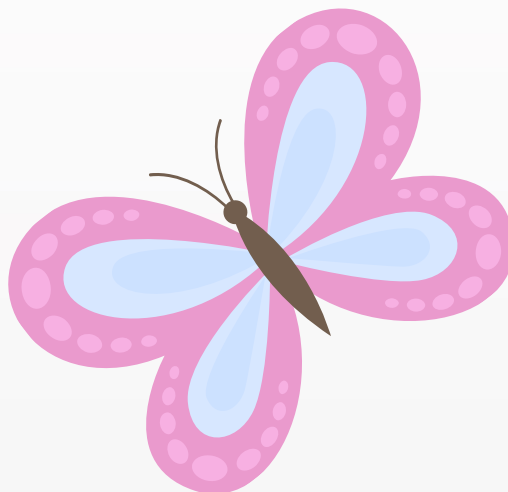
1. เจ้าชายสิทธัตถะทรงตัดพระเมาลีของพระองค์ที่ริมฝั่งแม่น้ำอะไร
 1. แม่น้ำคงคา
 2. แม่น้ำเนรัญชรา
 3. แม่น้ำอโนมา
 4. แม่น้ำยมนา
2. เจ้าชายสิทธัตถะทรงฝึกปฏิบัติโยคะจากใคร
 1. อาหารดาบส
 2. อุทกดาบส
 3. วิศวามิต
 4. ข้อ 1 และ 2 ถูกต้อง
3. การเรียงลำดับการบำเพ็ญกิริยาต่างๆ ของพระพุทธเจ้าข้อใดถูกต้อง
 1. บำเพ็ญตบะ ปฏิบัติโยคะ บำเพ็ญทุกรกิริยา บำเพ็ญเพียรทางจิต
 2. บำเพ็ญตบะ บำเพ็ญทุกรกิริยา ปฏิบัติโยคะ บำเพ็ญเพียรทางจิต
 3. ปฏิบัติโยคะ บำเพ็ญทุกรกิริยา บำเพ็ญตบะ บำเพ็ญเพียรทางจิต
 4. ปฏิบัติโยคะ บำเพ็ญตบะ บำเพ็ญทุกรกิริยา บำเพ็ญเพียรทางจิต
4. พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาตามลำดับขั้นตอนในข้อใด
 1. อดอาหาร กัดฟัน กลืนสมหายใจ
 2. กลืนสมหายใจ กัดฟัน อดอาหาร
 3. อดอาหาร กลืนสมหายใจ กัดฟัน
 4. กัดฟัน กลืนสมหายใจ อดอาหาร
5. ข้อใดมีความสัมพันธ์กันที่ถูกต้องที่สุด
 1. โกณฑัญญะ – หัวหน้าปัญจวัคคี
 2. พระสารีบุตร – อัครสาวกเบื้องซ้าย
 3. พระโมคคัลลานะ – อัครสาวกเบื้องขวา
 4. ยสกุลบุตร - สัตว์ชัวยเวฬุภฏบุตร

แบบฝึกปฏิบัติ
ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การตรัสรู้

ชื่อ.....

กลุ่ม.....ชั้น.....

ข้อ	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				
5				

บัตรเนื้อหา ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง “การตรัสรู้”

การตรัสรู้

เมื่อทรงผนวชแล้ว พระสิทธัตถะโคตมะ ได้ศึกษาค้นคว้าทางพันธุข้อยู่เป็นเวลา 6 ปี จึงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยในช่วงเวลา 6 ปีนี้ พระองค์ ทรงบำเพ็ญกิริยาต่างๆ เป็นขั้นตอนตามลำดับ

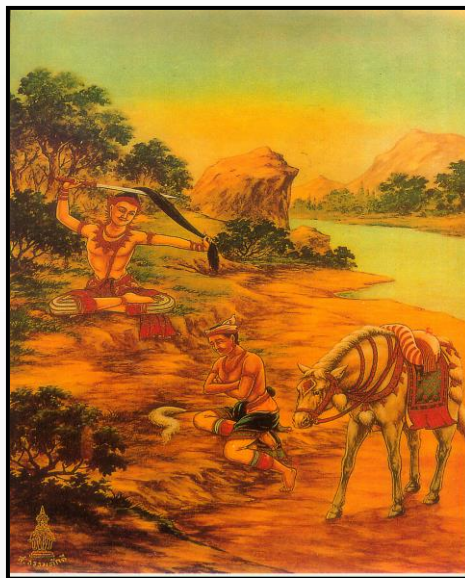

หน่วยที่ 1

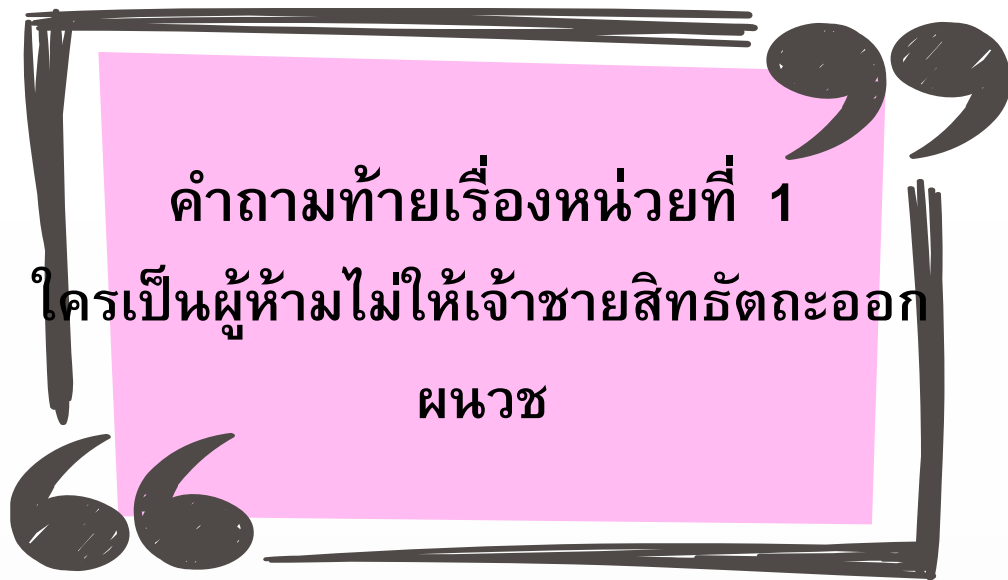
เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงออกผนวช

เจ้าชายสิทธัตถะทรงมำกัณฐกะ มีนายฉันทะเป็นผู้ตามเสด็จ เสด็จออก จากเมืองข้ามแม่น้ำอนาปา ป่วยพระพักตร์สู่แคว้นมคธตอนใต้ขณะนั้นพญามารวสวัตตีผู้มีจิตบาปเห็นเจ้าชายสิทธัตถะสละราชสมบัติเพื่อออกผนวชจึงยกพระหัตถ์ขึ้นร้องห้ามว่า “ดูก่อนเจ้าชายสิทธัตถะ ท่านอย่ารีบร้อนออกผนวชเสียก่อนเลย เหลืออีก 7 วัน เท่านั้น ทรัพย์สมบัติ และมหาจักรพรรดิก็จะบังเกิดแก่ท่าน ขอท่านจงนิวัติพระนครเถิด” แต่เจ้าชายสิทธัตถะก็ทรงเอาชนะพญามารได้

ในเวลาใกล้รุ่งก็เสด็จข้ามฝั่งแม่น้ำอนาปาเข้าสู่ฝั่งของแคว้นมัลละ ทรงตัดพระเมาลีของพระองค์ด้วยพระขรรค์ อธิษฐานเพศเป็นบรรพชิต แล้วทรงผนวชเป็นสมณะ ณ ฝั่งแม่น้ำอนาปา จากนั้นตรัสสั่งนายฉันทะให้นำมำกัณฐกะและเครื่องทรงกลับกรุงกบิลพัสดุ์ นับแต่รุ่งอรุณนั้นเป็นต้นมา พระสิทธัตถะทรงประทับแรมอยู่ที่อนุปิยะอัมพวัน แคว้นมัลละ แต่พระองค์เดียวชั่ว 7 วัน

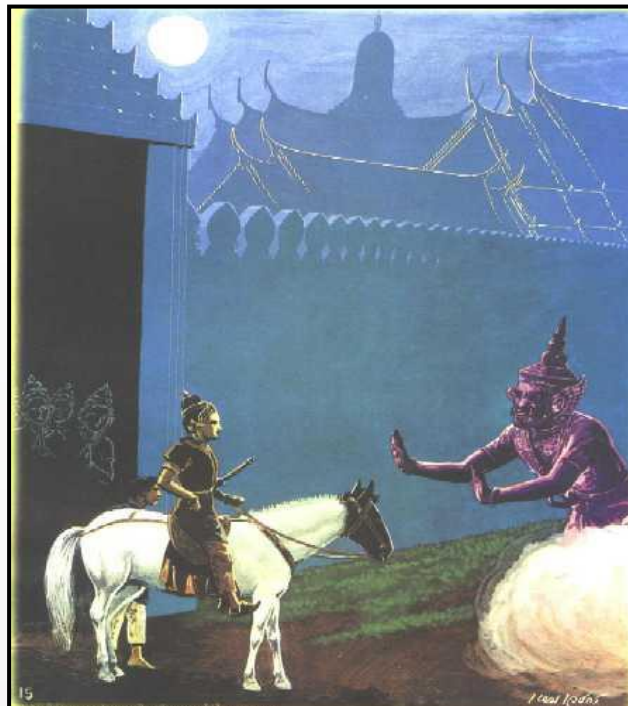

ทรงพระขรรค์มณีตัดพระโมลีอธิษฐานบรรพชา
ที่มาของภาพ : จาก สำนักงาน ลูก ส.ธรรมภักดี

เฉลยคำถามท้ายเรื่อง หน่วยที่ 1

๓๐๓. พระยามารทักทายพระพุทธเจ้า

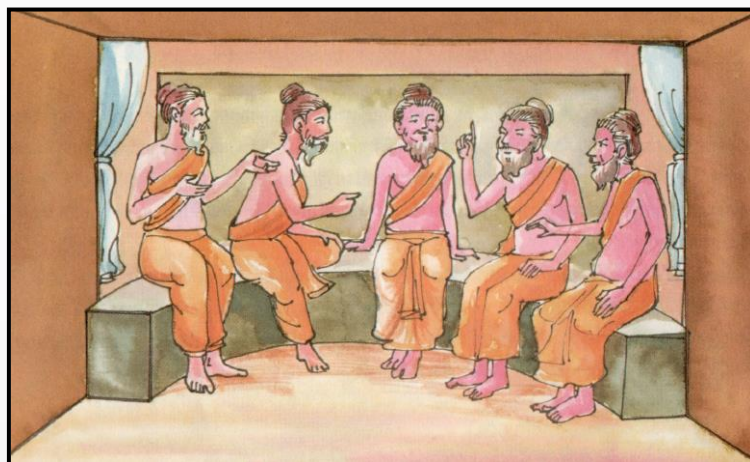
พระยามารห้ามบรรพชาว่า อีก 7 วัน จะได้ส่วยสมบัติบรมจักรแต่ไม่ทรงฟัง
ที่มาของภาพ : จาก <http://www.84000.org/tipitaka7picture/f00.html>

หน่วยที่ 2

โกณฑัญญะ ชวนเพื่อนออกบวช

ฝ่ายโกณฑัญญะพราหมณ์ได้ทราบข่าวว่าเจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชก็ดีใจ รีบไปหาบุตรเพื่อนพราหมณ์ทั้ง 7 คน ที่ร่วมคณะถวายคำทำนายพระลักษณะ โดยกล่าวชวนว่า “บัดนี้เจ้าชายสิทธัตถะ เสด็จออกผนวชแล้วพระองค์จะได้ตรัสรู้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยแท้ ไม่มีข้อสงสัยถ้าบิดาของท่านทั้งหลายยังมีชีวิตอยู่ ก็จะออกบวชเช่นเดียวกัน ถ้าว่าท่านทั้งหลายปรารถนาจะบวชก็จงมาบวชตามเสด็จ พร้อมกันเถิด” แต่บุตรพราหมณ์ทั้ง 7 หาได้พร้อมใจกันทั้งสิ้นไม่ ยินดีออกบวชด้วย เพียง 4 คนด้วยกัน

โกณฑัญญะพราหมณ์ก็พาพราหมณ์ทั้ง 4 ถือบรรพชิต และออกเดินทาง ตามหาพระสิทธัตถะในที่ต่างๆ จนไปพบพระสิทธัตถะ ณ ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม จึงพากันถวายอภิวาทแล้วอยู่ปฏิบัติบำรุง จัดทำธุรกิจถวายทุกประการ โดยหวังว่า เมื่อพระสิทธัตถะได้ตรัสรู้แล้วจะได้แสดงธรรมโปรดบรรพชิตทั้ง 5 มีนามว่า โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ

โกณฑัญญะชวนเพื่อนพราหมณ์ออกบวช

ที่มาของภาพ : จาก หนังสือพุทธประวัติ ตามรอยบาทพระศาสดา ณ แดนพุทธภูมิ หน้า 24

คำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 2
สาเหตุใดที่ทำให้โกณฑัญญะออกบวช
ตามเจ้าชายสิทธัตถะ

ลองทำดูนะ
ครับ

”
เฉลยคำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 2
ตอบ เพราะหวังว่าเมื่อพระสิทธัตถะได้ตรัส
แล้วจะได้แสดงธรรมโปรด
 “

คิดอกใหม่
 นักเรียน

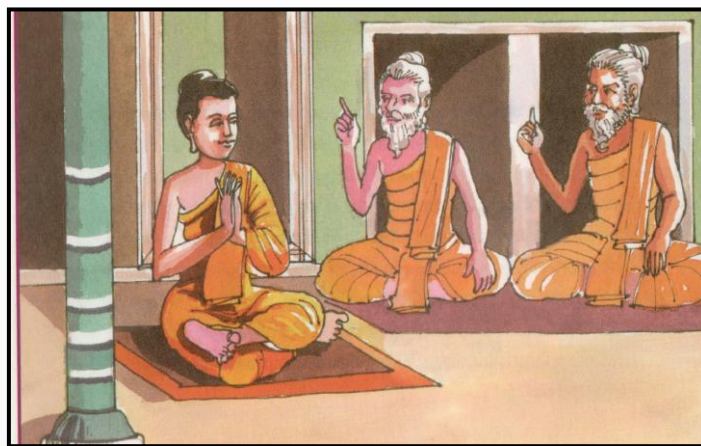
หน่วยที่ 3

แสวงหาโมกขธรรม

พระสิทธัตถะได้เสด็จออกจากอนุปิยัมพวัน แคว้นมัลละ ไปยังที่ต่างๆ จนถึงเขตกรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ เพื่อแสวงหาโมกขธรรม

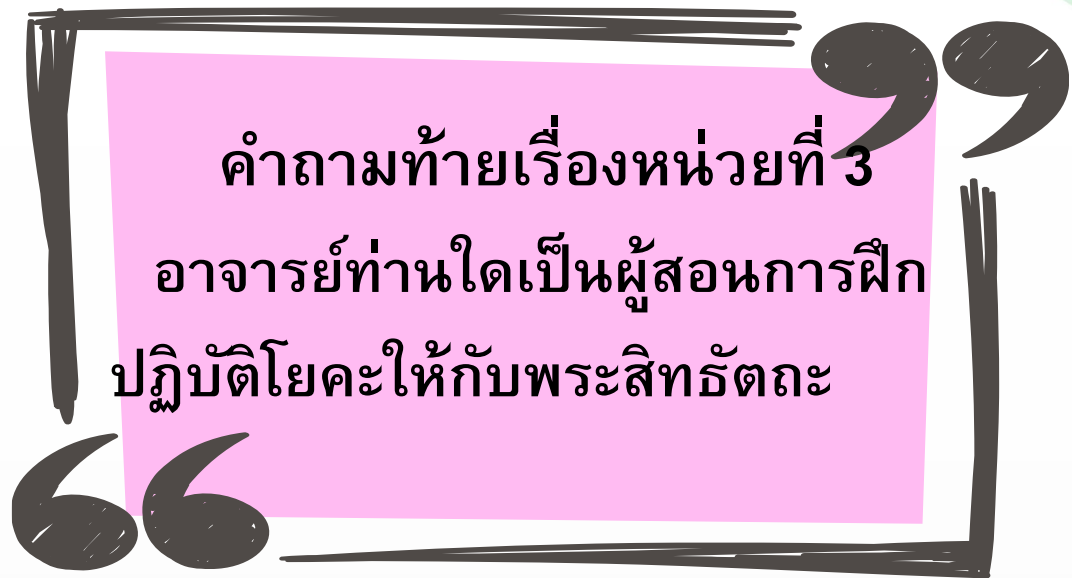
ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ

ในแคว้นมคธสมัยนั้น มีอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงอยู่ 2 ท่าน ที่สอนวิธีฝึกปฏิบัติโยคะคือ “อาฬารดาบสกาลามโคตร” กับ “อุทกดาบสรามบุตร” พระสิทธัตถะโคตมะ ทรงไปขอศึกษาและปฏิบัติอยู่กับอาจารย์ทั้งสองจนจบความรู้ของท่านทั้งสอง โดยได้สำเร็จฌานสมาบัติ 7 ชั้น จาก อาฬารดาบส และได้ฌานสมาบัติชั้นที่ 8 จาก อุทกดาบส ก็ทรงทราบด้วยพระองค์เองว่ายังไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ที่แท้จริง จึงลาอาจารย์ทั้งสองเพื่อแสวงหาหนทางพ้นทุกข์โดยลำพังต่อไป

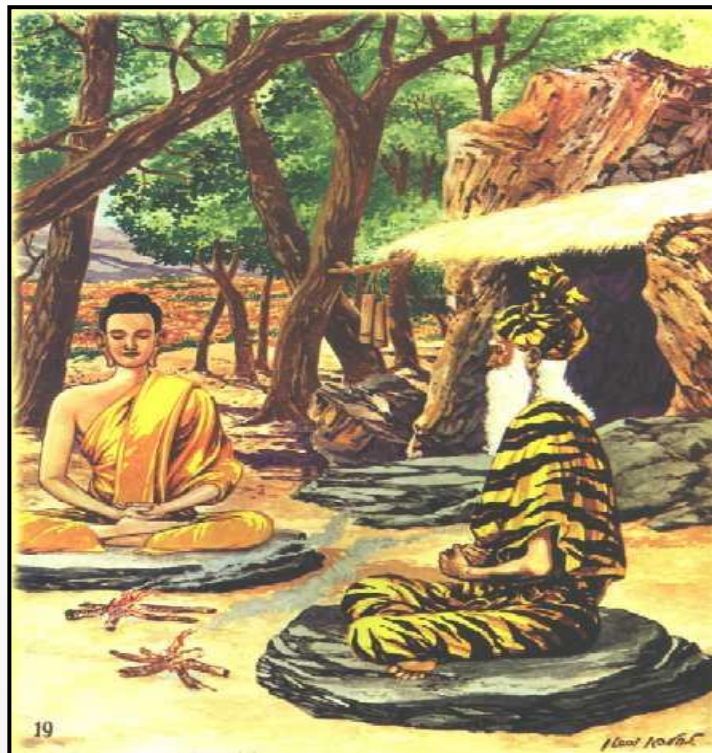

ทรงศึกษาฌานสมาบัติจากอาฬารดาบสและอุทกดาบส

ที่มาของภาพ : จาก หนังสือพุทธประวัติ ตามรอยบาทพระศาสดา ณ แดนพุทธภูมิ หน้า 26

เฉลยคำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 3
ตอบ อาฬารดาบสกาลามโคตร กับ
อุททกดาบสรามบุตร

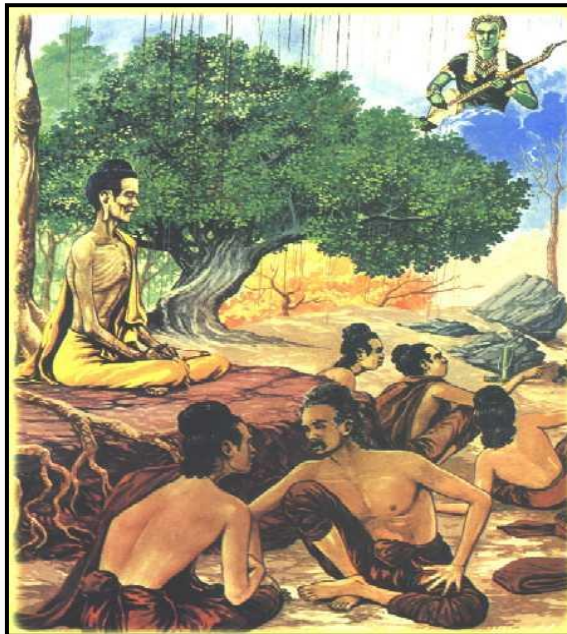
เจ้าชายสิทธัตถะทรงเรียนฌานสมาบัติกับอุททกดาบส

ที่มาของภาพ : จาก <http://www.84000.org/tipitaka7picture/f00.html>

หน่วยที่ 4

ทรงบำเพ็ญตบะ

หลังจากนั้นก็หันมาบำเพ็ญตบะ คือ การทรมานตนเองให้ลำบาก วิธีทรมานตนเองแบบต่างๆ ที่นักบวชชาวอินเดียนิยมทำกันเป็นจำนวนมาก และเชื่อว่าเป็นแนวทางพ้นทุกข์ทางหนึ่ง ในคัมภีร์พระไตรปิฎกบันทึกไว้ว่าพระพุทธเจ้าทรงเล่าให้สาวกทั้งหลายฟังว่า พระองค์ทรงทำตบะหรือทรมานตนหลายอย่าง เช่น เปลือยกาย ตากลมและฝน ไม่ฉันปลาและเนื้อ กินโคมัย(มูลโค) ยืนเขย่งเท้า ไม่ยอมนั่ง นอนบนหนามแหลมคม ลงไปแช่น้ำเย็นจัดวันละสามเวลา เป็นต้น พระองค์ทรงทรมานตนอย่างอุกฤษฏ์ ปานฉะนี้ ก็ยังไม่ค้นพบทางแห่งความพ้นทุกข์จึงหันมาเริ่มงานขั้นที่ 3 อันเป็นขั้นสุดท้ายของตบะวิธี

ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ปัญจวัคคีย์ 5 คน คือ โกณฑัญญะ วปปะ ภัททิยะ
มหานามะ และอัสสชิ เฝ้าปฏิบัติ

ที่มาของภาพ : จาก <http://www.84000.org/tipitaka7picture/f00.html>

คำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 4
การบำเพ็ญตบะหมายถึง

ลองคิดให้ดีๆ
ครับ

เฉลยคำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 4

ตอบ การทรมานตัวเองให้

เป็นยังไงครับ
ทำถูกก็ข้อแล้ว

หน่วยที่ 5

ทรงบำเพ็ญทุกขกิริยา

“ทุกขกิริยา” แปลว่า การกระทำที่ทำได้ยากยิ่ง พระองค์ทรงเล่าไว้ว่า ทรงกระทำเป็น 3 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กัดฟัน คือ กัดฟันเข้าหากัน เอาลิ้นดันเพดาน ทำนานๆ จนเกิดความร้อนขึ้นในร่างกาย จนเหงื่อไหลออกจากรักแร้

ขั้นที่ 2 กลั้นลมหายใจ คือ กลั้นลมหายใจให้นานที่สุด จนกระทั่งหืออ ปวดศีรษะ จุกเสียดท้อง ร้อนไปทั่วสรรพางค์จุนั่งอยู่บนกองไฟ

ขั้นที่ 3 อดอาหาร คือ ค่อยๆ ลดอาหารลงทีละน้อยๆ ในที่สุดก็ไม่เสวยอะไรเลยเป็นเวลานาน จนกระทั่งร่างกายผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก เวลาเอามือลูบกาย เส้นขนก็ร่วงหลุดออกมาเป็นกระจุก เดินไปไหนก็ชวนเซ เป็นลมแทบสิ้นชีวิต

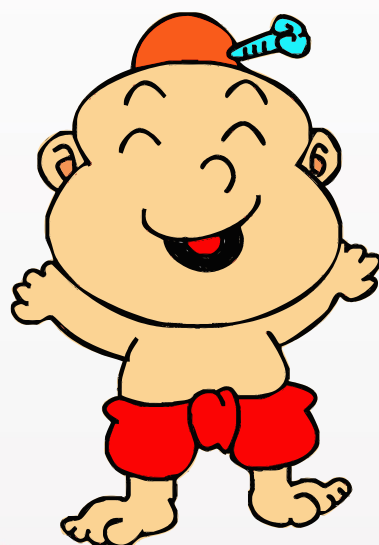
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญทุกขกิริยา

ที่มาของภาพ : จาก

http://ecurriculum.mv.ac.th/science/library_sci/physics111/203.158.100.100

คำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 5
การทำทุกกรกิริยาแปลว่าอะไร
มีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง

ช่วยกันทำนะครับ
เพื่อนๆ

เฉลยคำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 5

ตอบ การกระทำที่ทำได้ยาก มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กัดฟัน

ขั้นที่ 2 กลั้นลมหายใจ

ขั้นที่ 3 อดอาหาร

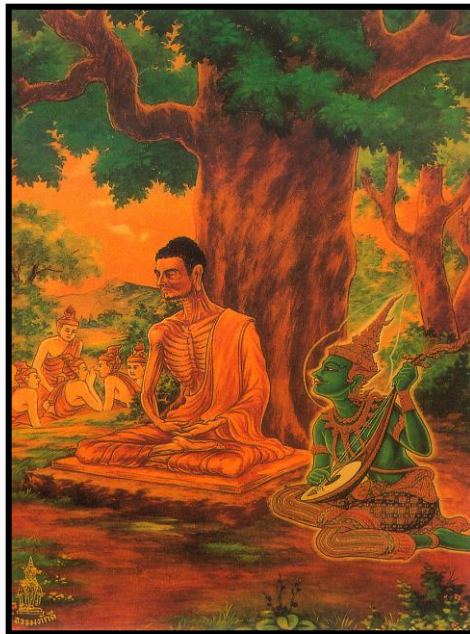

หน่วยที่ 6

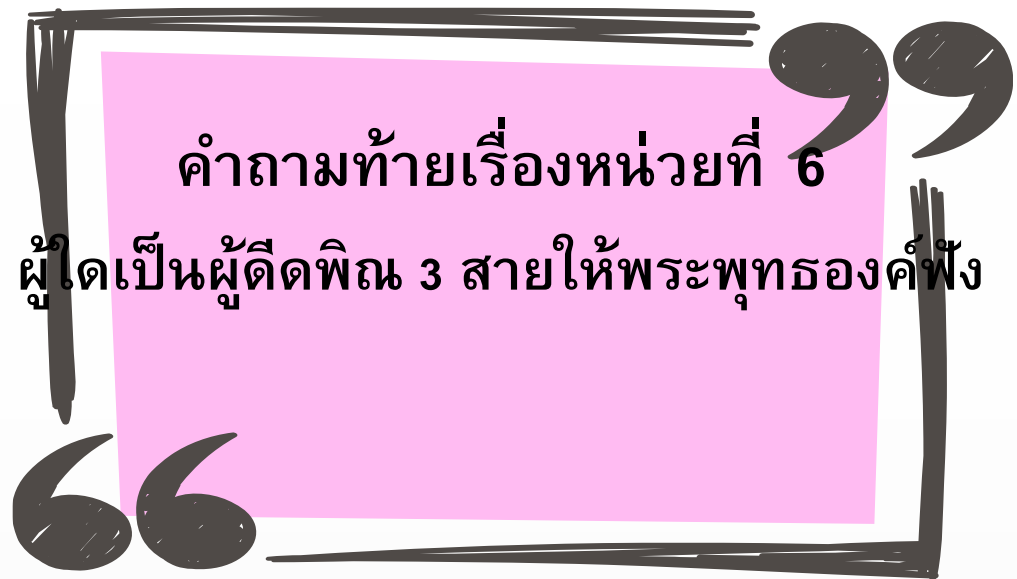
ระลึกถึงเสียงพิณ

หลังจากทดลองบำเพ็ญทุกขกิริยามา 7 ปี พระพุทธรองค์ทรงมันพระทัยว่าการบำเพ็ญทุกขกิริยาไม่ใช่ทางพ้นทุกข์แน่นอน และประกอบกับเวลานั้น ท้าวสักกะได้เสด็จมาเฝ้า ทรงติดพิณ 3 สายถวาย คือสายหนึ่งตึงเกินไปมักขาด สายหนึ่งหย่อนเกินไปเสียงไม่เพราะ สายหนึ่งพอดิเสียงไพเราะยิ่ง ทำให้พระองค์มันพระทัยยิ่งขึ้นว่าทางสายกลางเป็นหนทางที่จะนำไปสู่พระโพธิญาณ

พระพุทธรองค์ทรงเลิกบำเพ็ญทุกขกิริยา ทรงหันมาบำเพ็ญเพียรทางจิต โดยทรงเริ่มเสวยพระกระยาหารตามปกติ นักบวชปัญจวัคคีย์ ทั้ง 5 เห็นดังนั้น จึงคลายความศรัทธาพากันหนีไปอยู่ป่าอสิปัตตมฤคทายวัน เมืองพาราณสี เป็นเหตุให้พระองค์ประทับอยู่แต่พระองค์เดียว ทำให้ได้รับความสงบยิ่งขึ้นและเริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต

ท้าวสักกะได้เสด็จมาเฝ้า ทรงติดพิณสามสายถวาย เรียกว่า มัชฌิมาปฏิบัติ
ที่มาของภาพ : จากสำนักงาน ลูก ส. ธรรมภักดี

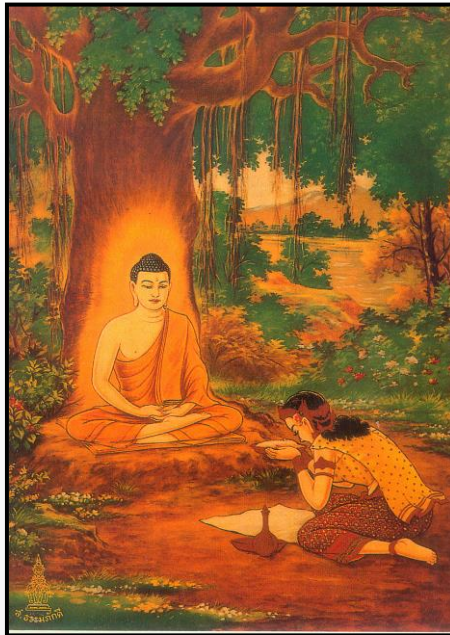
หน่วยที่ 7

รับข่าวมรณภาพของนางสุชาดา

ครั้นต่อมาถึงวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 เวลาเช้าพระสิทธัตถะเสด็จไปประทับที่โคนต้นไทรต้นหนึ่งใกล้แม่น้ำเนรัญชรา

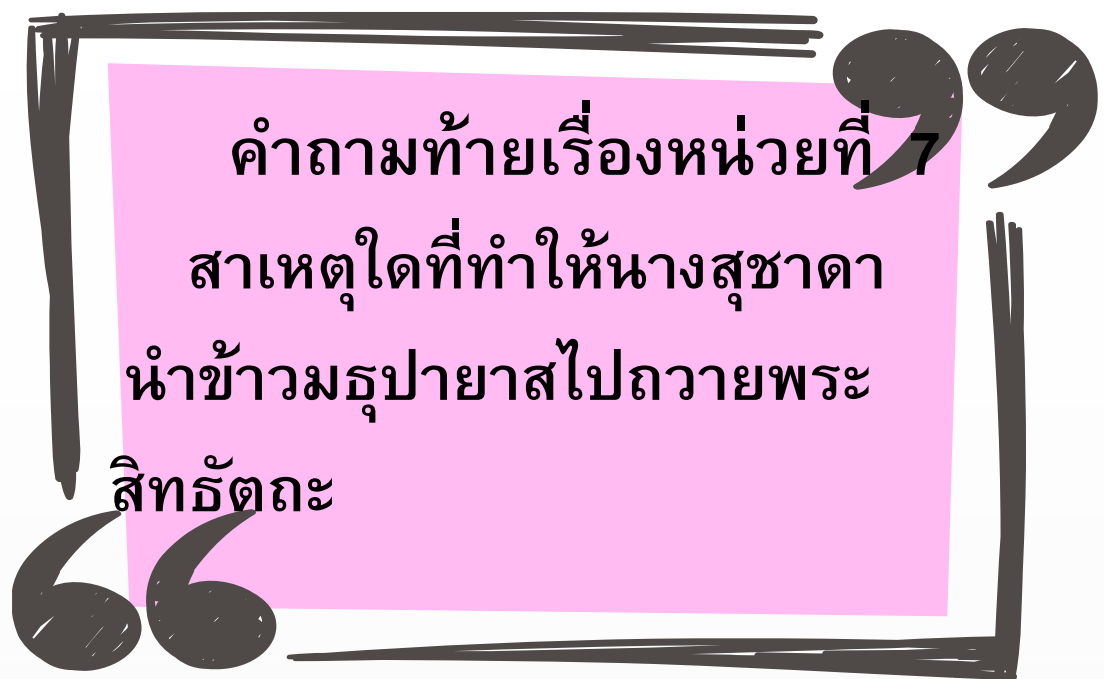
เวลานั้นนางสุชาดาธิดาของคฤหบดีผู้มั่งคั่งในตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ได้จัดข่าวมรณภาพใส่ถาดทองคำนำไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรตามที่นางได้อธิษฐานไว้ว่า “ขอให้นางได้สามีที่มีตระกูลเสมอกัน และขอให้ได้บุตรคนแรกเป็นชาย” ครั้นนางได้สามีและบุตรสมความปรารถนา นางจึงได้จัดข่าวมรณภาพอันประณีตไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรที่ได้บนบานไว้

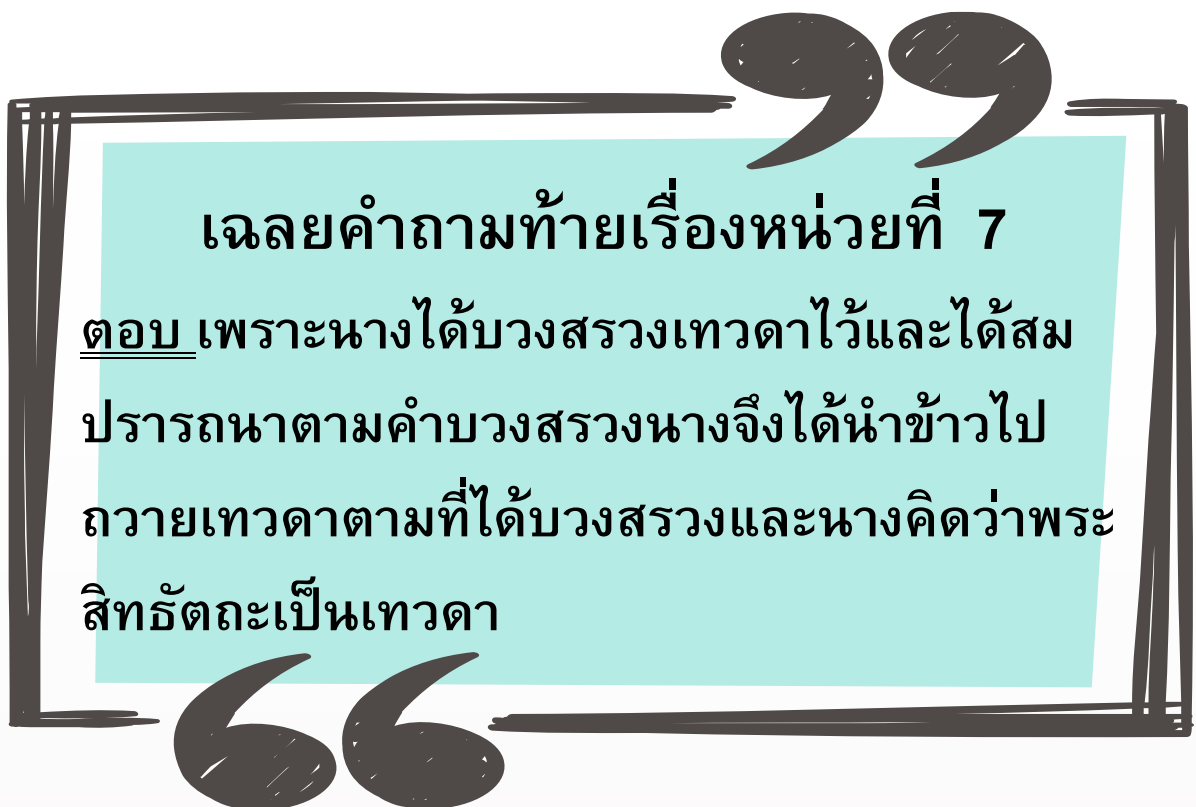
ครั้นถึงต้นไทร นางสุชาดา เห็นพระสิทธัตถะงามด้วยรัศมีก็มีความโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง สำคัญว่าเป็นเทวดาโดยแท้ จึงน้อมถวายข่าวมรณภาพพร้อมถาดทองคำ พร้อมกราบทูลว่า “หม่อมฉันขอถวายทั้งถาดพระองค์มีพระประสงค์ประการใดโปรดนำไปตามพระทัย สิ่งใดที่พระองค์ทรงประสงค์จงสำเร็จฉันนั้นเถิด” แล้วนางก็ก้มลงกราบลากลับเรือนด้วยความสุขใจเป็นล้นพ้น

นางสุชาดาถวายข่าวมรณภาพ

ที่มาของภาพ : จาก สำนักงาน ลูก ส.ธรรมภักดี

เก่งจริง ๆ
เลย

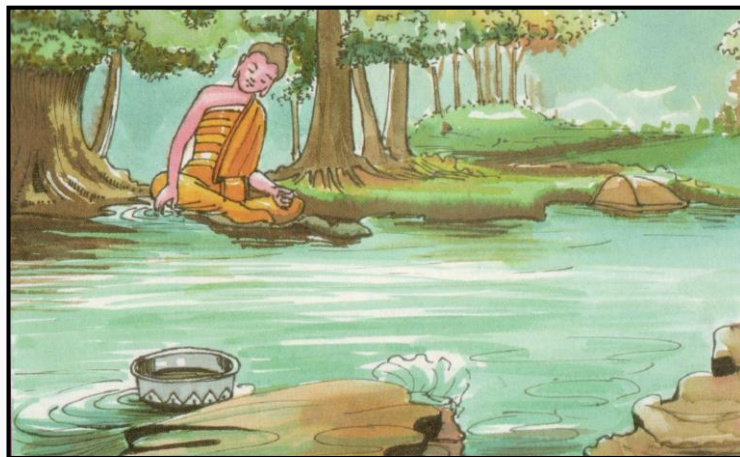
หน่วยที่ 8

อธิษฐานลอยถาด

หลังจากพระสิทธัตถะรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดาแล้ว เสด็จลุกจากที่ประทับ ทรงถือถาดข้าวมธุปายาสเสด็จไปยังฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ประทับนั่งปายพระพักตร์สู่ทิศตะวันออก ทรงปั้นข้าวมธุปายาสเป็นก้อนจนได้ 49 ก้อน เสวยจนหมด แล้วทรงถือถาดลงสู่แม่น้ำเนรัญชรา

พระองค์ทรงอธิษฐานเสียงพระบารมีว่า “ถ้าเราจะได้ตรัสรู้อนาคตสัมมาสัมโพธิญาณ ขอให้ถาดนี้จลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปเกิด” แล้วทรงลอยถาดนั้นลงในแม่น้ำเนรัญชรา ขณะนั้นอานุกาฬแห่งบารมีของพระองค์ซึ่งทรงบำเพ็ญมาบริบูรณ์ดีแล้ว ได้แสดงให้เห็นอัศจรรย์ ถาดนั้นได้ลอยทวนกระแสน้ำขึ้นไปประมาณ 1 เส้น แล้วจมลงตรงนาคภพพิมานแห่งพญากาฬนาคราช

พระองค์ทรงเห็นการอธิษฐานลอยถาดเป็นดังประสงค์ ทรงยินดีปรีดาเป็นอย่างยิ่ง เสด็จกลับสู่ป่าสาละริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

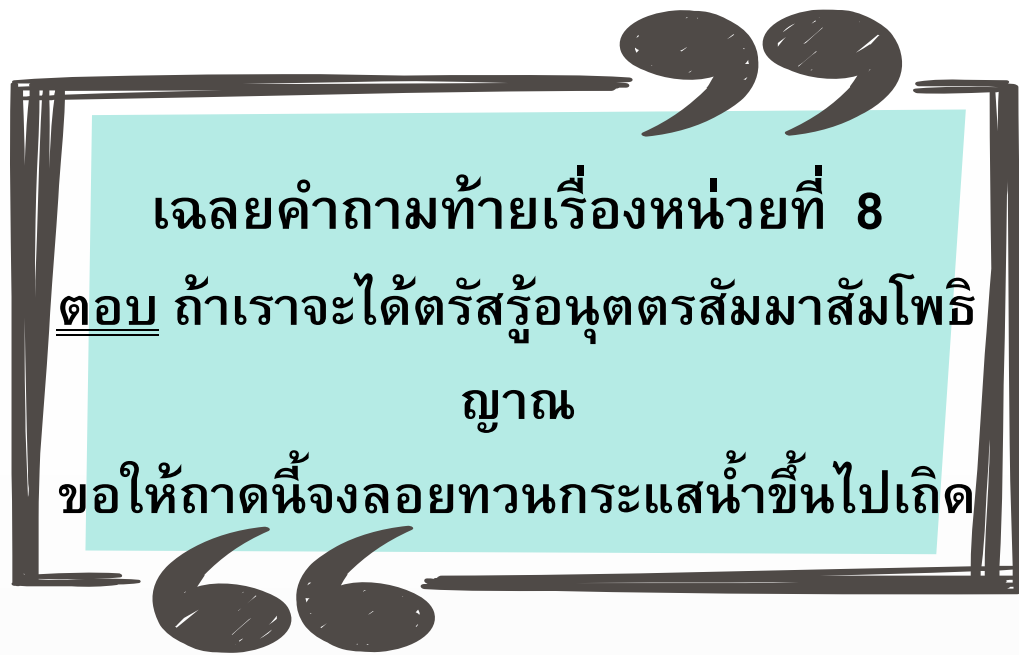
อธิษฐานลอยถาดริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา

ที่มาของภาพ : จากหนังสือพุทธประวัติ ตามรอยบาทพระศาสดา ณ แดนพุทธภูมิ หน้า 34

คำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 8
เมื่อพระสิทธัตถะได้ทรงเสวยข้าว
มธุปายาส
หมดแล้วทรงอธิษฐานเสี่ยงพระบารมีว่า
อย่างไร

คิดดี ๆ นะ
ครับ

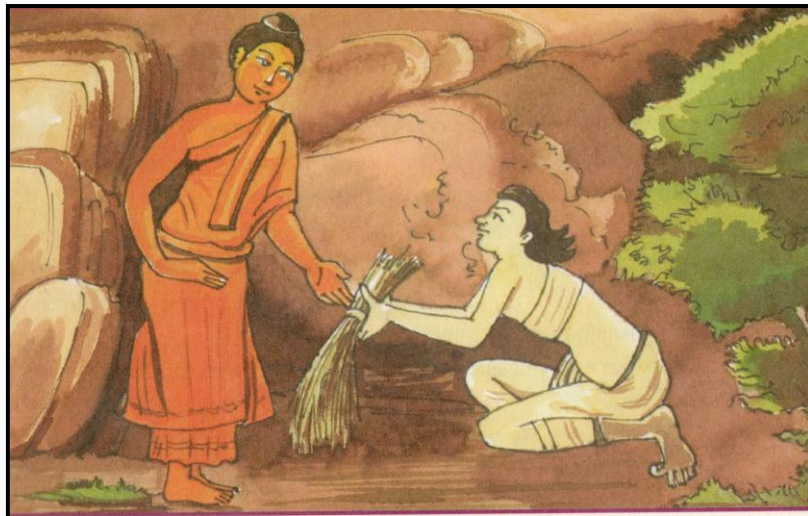

หน่วยที่ 9

โสตถิยะ ถวายหญ้าคา

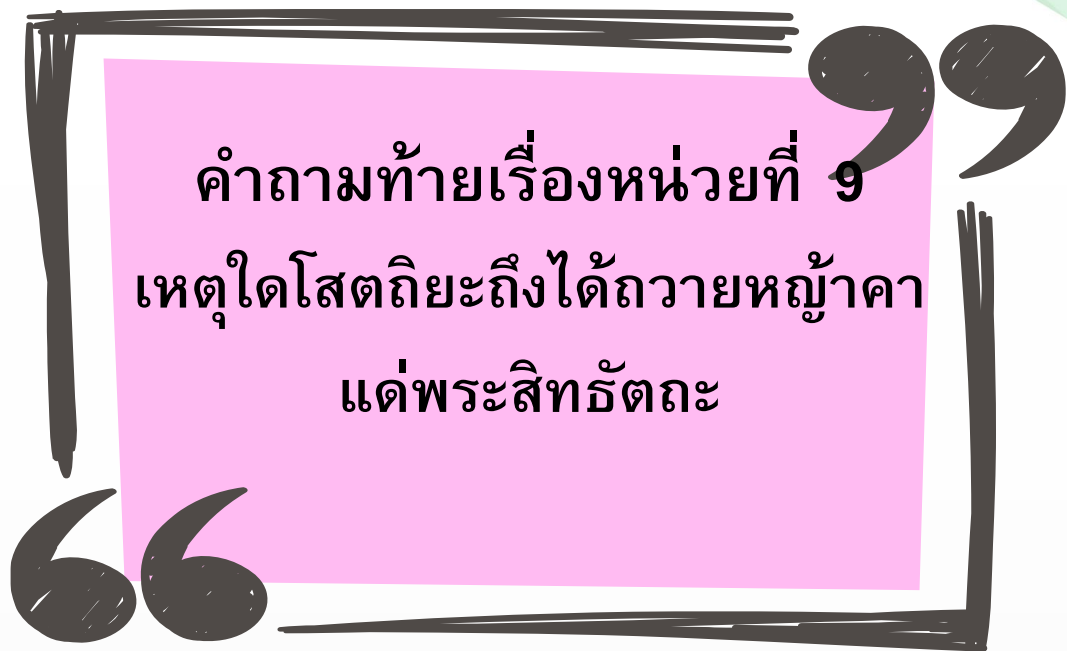
พระสิทธัตถะเสด็จออกจากป่าสาละริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราไปยังต้นอัสสัตถพฤกษ์ (ต้นโพธิ์) ซึ่งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเนรัญชรา ระหว่างทางพบคนตัดหญ้าชื่อโสตถิยะ โสตถิยะเกิดความเลื่อมใสในจอมถวายหญ้าคา 8 กำมือ พระพุทธองค์ทรงนำไปปูลาดเป็นบัลลังก์ที่ใต้ต้นอัสสัตถพฤกษ์ ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออกทางแม่น้ำเนรัญชรา หันพระปฤษฎางค์ไปทางลำต้นอัสสัตถพฤกษ์

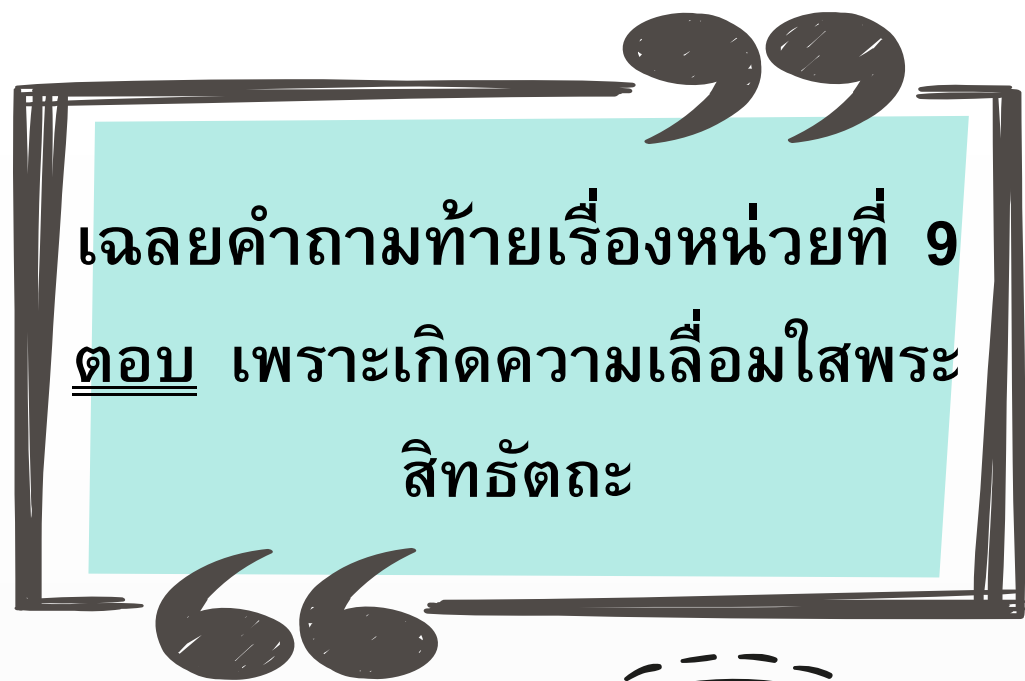
พระองค์ทรงตั้งสัตยาธิษฐานในพระทัยว่า “ถ้าเรายังไม่ได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณตราบใด เราจักไม่ยอมลุกขึ้นตรานั้น แม้จะเลือด แม้จะเนื้อ จะเหือดแห้งไป เหลือแต่หนัง เอ็น และกระดูกก็ตามที่”

โสตถิยะเกิดความเลื่อมใสในจอมถวายหญ้าคา 8 กำมือ

ที่มาของภาพ : จาก หนังสือพุทธประวัติ ตามรอยบาทพระศาสดา ณ แดนพุทธภูมิ หน้า 36

หน่วยที่ 10

ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต

ความรู้แจ้งแจ้งนั้น ปรากฏขึ้นในพระทัยของพระองค์ดูมองเห็นด้วยตาเปล่า เป็นความสว่างโพลงภายในที่ปราศจากความสงสัยเคลือบแคลงใดๆ ความรู้นี้ได้ตอบปัญหาที่ทรงค้างพระทัยมาเป็นเวลากว่าหกปี พร้อมกับการเกิดความรู้ด้านกิเลส (ความเศร้าหมองแห่งจิต คือ โลภ โกรธ หลง) ที่ทรงสงสัยอยู่ในจิตใจของพระองค์ ก็ได้ปลาสนาการไปหมดสิ้น

การรู้แจ้งของพระองค์สามารถสรุปเป็นขั้นๆ ดังนี้

1. ในยามต้น ทรงระลึกชาติหนหลังของพระองค์ได้
2. ในยามที่สอง ทรงได้ดำริพรมองเห็นการเกิดการตายของสัตว์ทั้งหลายตามผลกรรมที่ได้กระทำไว้
3. ในยามที่สาม ทรงเกิดความรู้แจ้งที่สามารถทำลายกิเลสให้หมดสิ้นไปได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงนั่งอธิษฐานจิตใต้ต้นศรีมหาโพธิ์
ที่มาของภาพ : จาก

http://ecurriculum.mv.ac.th/science/library_sci/physics111/203.158.100.100

คำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 10
การรู้แจ้งของพระพุทธเจ้ามีกี่ขั้น
อะไรบ้าง

คิดก่อนทำ
นะคร๊า!

เฉลยคำถามท้ายเรื่องหน่วยที่ 10

ตอบ การรู้แจ้งของพระพุทธเจ้ามี 3 ขั้น คือ

1. ยามต้น ระลึกชาติชาติหนหลังได้
2. ยามที่สอง ทรงได้ตาทิพย์มองเห็นการเกิดตายของสัตว์
เป็นไปตามกรรม
3. ยามที่สามทรงเกิดความรู้แจ้งที่สามารถทำลายกิเลสให้
หมด สิ้นไป

ถูกต้องนะ
คร๊า

แบบฝึกหัด ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ลงในกระดาษคำตอบที่ 2

1. จงลำดับขั้นตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงค้นคว้าหาทางพ้นทุกข์
2. จงสรุปการรู้แจ้งของพระพุทธเจ้าเป็นขั้นๆ
3. สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้คืออะไร

ลองทำดูนะครับ
ใจเเือกเเผล

เฉลยแบบฝึกหัด ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

1. ลำดับขั้นตอนที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงค้นคว้าหาทางพ้นทุกข์
 - 1.1 ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ
 - 1.2 ทรงบำเพ็ญตบะ
 - 1.3 ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา
 - 1.4 ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต
2. สรุปการรู้แจ้งของพระพุทธเจ้าเป็นขั้น ๆ ดังนี้
 - 2.1 ในยามต้น ทรงระลึกชาติหนหลังของพระองค์ได้
 - 2.2 ในยามสอง ทรงมองเห็นการเกิดการตายของสัตว์ทั้งหลายตามผลกรรมที่ได้กระทำไว้
 - 2.3 ในยามสาม ทรงเกิดความรู้แจ้งที่สามารถทำลายกิเลสให้หมดสิ้นไป
3. สิ่งพระพุทธเจ้าตรัสรู้คือ กระบวนการเกิดขึ้นของทุกข์และการดับทุกข์ เรียกว่าอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

กระดาษคำตอบศูนย์การเรียนรู้ 2

คำตอบบทเรียน

หน่วยที่

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ตอบคำถามแบบฝึกหัด

1. _____

2. _____

3. _____

ใบเฉลยแบบทดสอบประจำศูนย์
เรื่อง การตรัสรู้

ข้อ	1	2	3	4
1			X	
2				X
3				X
4				X
5	X			

ตอบได้ไหม
ครับ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **เอกสารการอบรมครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงการขยายโอกาสขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2540**. (เอกสารอัดสำเนา).
- ครรชิต กษมาภรณ์. (2542). **เอกสารความรู้เรื่องการเตรียมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. ฝ่ายวิจัยและประเมินผลการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี.
- จันทร์จิรา จุมพลหล้า และคณะ. (2549). **พุทธประวัติ ตามรอยบาทพระศาสดา ณ แดนพุทธภูมิ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2548). **สื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี. _____ . (2546). **เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 26. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูเกียรติ โภธินันท์. (2539). **“นวัตกรรมการเรียนการสอน” คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ**. ในวาระครบรอบ 90 ปี โรงเรียนนครสวรรค์. (อัดสำเนา)
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงศ์. (2545). **คู่มือการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2527). **หลักหารสร้างแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทย์ วิศทเวทย์และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2558). **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2558). **หนังสือคู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศิริพร อยู่ประเสริฐ. (2545). **กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร.
- สันต์ ศูนย์กลาง. (2544). **ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ นวัตกรรมนำครูสู่อาจารย์ 3 ได้ผลดี**. กรุงเทพมหานคร: วรานนท์ เอนเตอร์ไพรส์.